

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА  
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ  
ІНТЕГРАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ  
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ  
ВІДНОСИН  
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ  
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАРІЇ СКЛОДОВСЬКОЇ-КЮРІ  
УНІВЕРСИТЕТ ОРАДІ**

## **РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ**

*Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції  
(Чернівці, 1 грудня 2020 р.)*

Чернівці

*Технодрук*

2020

УДК 321.01(4)(08)  
Р64

**Редколегія видання:**

*Проф., д. пол. н. А. М. Круглашов* – науковий редактор  
*Проф., д. пол. н. Н. Ю. Ротар* – заступник наукового редактора  
*Проф., д. пол. н. В. І. Бурдяк* – член редколегії  
*Проф., д. пол. н. Є. П. Юрійчук* – член редколегії  
*Доц., к. пол. н. М. М. Гуйтор* – член редколегії  
*Доц., к. пол. н. С. М. Швидюк* – член редколегії  
*К. пол. н. І. О. Равлик* – член редколегії  
*К. пол. н. І. В. Цікул* – відповідальний секретар

**International Editorial Board**

BALUK Valenta – doctor habil., Professor, Maria Curie-Sklodowska University, Lublin, Poland – Head of the Committee  
DELCAMP Alain – Doctor, Honorable Secretary General, Senate of France, Paris, France  
AMARAL Carlos Pacheco – doctor, Professor, University of Azores, Ponta Delgada, Portugal  
VATYL Viktor – doctor of Political Science, Professor, Yanka Kupala State University of Grodno, Belarus  
DIRDALA Lucian-Dumitru – doctor, Center of European Studies, Alexandru Ioan Cuza University, Iasi, Romania  
JURAWSKI vel Grajewski Przemyslaw Piotr – doctor habil., Professor, University of Lodz, Poland  
CUCERESCU Vasile – doctor, Professor, ECSA Moldova  
LYSIUK Anatoliy – doctor of Political Science, Professor, Brest State University named after Aleksandr Pushkin, Belarus  
STKPIEC-KUCZYCSKA Alicja – doctor habil., Professor, University of Lodz, Poland  
HORGA Ioan – doctor, Professor, University of Oradea, Romania

**Рецензенти:**

*доктор політичних наук, професор Гон М.М.*  
*доктор політичних наук, професор Кочубей Л.О.*

**Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи: Р64** перспективи: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, Чернівці, 1 грудня 2020 року. – Чернівці : Технодрук, 2020. – 248 с.  
ISBN 978-617-8034-00-9

До збірника включено тези доповідей та повідомлень учасників X Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи», яка відбулася 1 грудня 2020 року в м. Чернівці. Центром наукового обговорення стали теоретико-методологічні проблеми дослідження політичного часу та простору в сучасній політичній науці, проблеми виборчих та електоральних процесів в Україні та країнах ЦСЄ, інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європейському Союзі та на пострадянському просторі, проблеми динаміки простору публічної політики та державного управління в Україні.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх зацікавлених проблемами розвитку сучасної політичної науки та науки державного управління.

**УДК 321.01(4)(08)**

ISBN 978-617-8034-00-9

© Чернівецький національний університет імені  
Юрія Федьковича, 2020  
© Науково-дослідницький інститут Європейської  
інтеграції та регіональних досліджень, 2020  
© ПБКФ «Технодрук», 2020

## Зміст

<b>ПЕРЕДМОВА</b> .....	7
<b>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ЧАСУ ТА ПРОСТОРУ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ</b> .....	9
<i>Рошка Людмила.</i> Методология анализа современных социальных, этно-культурных конфликтов .....	9
<i>Ротар Наталія.</i> Теоретико-методологічні принципи дослідження декомунізації символічного простору урбаністичних спільнот .....	13
<i>Остапець Юрій.</i> Особливості процесу інституціалізації партійної системи України (1998–2020 рр.): начерк методології дослідження ...	18
<i>Романюк Олександр</i> (Харків, Україна). Політична наука в контексті демократизації сучасного світу .....	23
<i>Головатая Людмила.</i> Переговоры как наиболее эффективное средство дипломатической деятельности .....	26
<i>Бурдяк Віра.</i> Концептуальні підходи до дослідження політичних еліт .....	30
<i>Федорчак Тетяна.</i> Теорія нового регіоналізму як методологічний інструментарій дослідження Східного партнерства .....	34
<i>Зайцева Зінаїда.</i> Роль історії в хронополітичних дослідженнях сучасності .....	38
<i>Нечаєва-Юрійчук Наталія, Троян Сергій.</i> Прикордоння Україна – ЄС у світлі теоретико-методологічного аналізу .....	42
<i>Клим Руслана.</i> Наукові підходи до дослідження трансформації політичних інститутів .....	46
<i>Масик Юлія.</i> Трансформаційні процеси політичних систем балтійських країн .....	50
<i>Опінко Станіслав.</i> Проблеми концептуального забезпечення зовнішньої політики України в умовах російської агресії .....	53
<i>Горковенко Ольга.</i> Політична участь людей з особливими потребами проблеми формування доступного середовища .....	57
<i>Єремія Андрій.</i> Природа та семантичні складові технологій інформаційного впливу .....	61
<i>Михальчук Василь.</i> Поняття корупційний ризик у системі дослідницького інструментарію сучасної науки державного управління .....	65
<b>ВИБОРЧІ ТА ЕЛЕКТОРАЛЬНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЦСЄ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІР.</b>	69
<i>Бевз Тетяна.</i> Регіональні особливості «партизацій» місцевої влади на виборах 2020 р. ....	69

<i>Matiuta Cristina.</i> From Embracing to Contesting the E.U: A Retrospective Look at Four Rounds of European Elections in Romania.	73
<i>Климончук Василь.</i> Місцеві вибори в Україні 2020 року, регіональний вимір: (на прикладі Івано-Франківської області) .....	77
<i>Sotirovic Vladislav.</i> Electoral Politics in Serbia and the First Multi-Party Elections in 1990 .....	82
<i>Слінецька Юлія.</i> Ідеологічний спектр парламентських партій в Україні за результатами виборів 2019 р. ....	83
<i>Науменко Ольга.</i> Електоральна поведінка виборців під час місцевих виборів 2020 р. в Україні.....	86
<i>Зорич Оксана.</i> Цінності та ідентичності регіональної політичної еліти як фактор завоювання та утримання влади: приклад Полтавської області .....	89
<i>Чебаник Віталій.</i> Регіональні осередки політичних партій Чернівецької області у місцевій виборчій кампанії – 2020 .....	92
<i>Цікул Ірина.</i> Гендерне квотування як маніпулятивна технологія на місцевих виборах 2020 р. в Україні .....	95
<i>Молочко Павло, Кучер Юлія, Назарко Любов.</i> Місцеві вибори в Україні за новим Виборчим кодексом: очікування експертів та результати .....	99
<i>Кандюк Олексій.</i> Проблеми політичної поляризації американського суспільства на тлі президентських виборів 2020 р. ....	103
<i>Фудула Валентина.</i> Місцеві вибори 2020 – практичні аспекти на прикладі Чернівецької області. ....	105
<i>Філіпенко Дмитро.</i> Законодавче забезпечення інституту референдуму в політичній системі України .....	109
<i>Миндреску Юлія.</i> Антикорупційний президентський дискурс В. Зеленського .....	112
<i>Конет Андрій.</i> Комунікативні технології політичного представництва міжнародних акторів у сучасному світі .....	118
<i>Трач Юлія.</i> Проблеми якісного складу місцевих Рад на прикладі Чернівецької області .....	121
<i>Стародубцев Олександр.</i> Електронне голосування як паралельна форма традиційного волевиявлення: перспективи впровадження в Україні .....	124
<i>Поповчук Світлана.</i> Порівняльний аналіз діяльності жінок-лідерів в українському політикумі .....	127
<b>ІНТЕГРАЦІЙНІ ТА ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ .....</b>	<b>131</b>
<i>Балюк Валентин.</i> Вплив агресії Росії проти України на інтеграційні процеси на пострадянському просторі .....	131

<i>Лысюк Анатолий.</i> Мягкая сила как инструмент влияния России на Беларусь: эффекты и пределы .....	134
<i>Кашиевская Галина.</i> Конфликты интересов государства и гражданского общества в авторитарной Беларуси: триггеры формирования ответственного гражданского общества на пути к демократии .....	138
<i>Драпак Михайло.</i> Концепт «національна меншина» в контексті правових принципів і норм Європейського Союзу .....	142
<i>Арделі Олександра.</i> Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи .....	149
<i>Новак Бернардета.</i> Гданська модель інтеграції іммігрантів .....	153
<i>Репецька Анастасія.</i> Напрями реформування взаємодії законодавчої та виконавчої гілок влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів .....	157
<i>Карпо Катерина.</i> Офіційні заяви Президента Ільхама Алієва як інструмент формування зовнішньополітичних орієнтацій громадян Азербайджану .....	161
<i>Стьопкін Андрій.</i> Тематична геоструктура образу України в новинному просторі загальнонаціональних румунських ЗМІ .....	166
<i>Мицкан Анна.</i> Теоретичні засади порівняльних досліджень розвитку держав у процесі європейської інтеграції .....	169
<i>Вацик Михайло.</i> Особливості реформування традиційних систем європейської державної служби .....	173
<i>Резнікова Дар'я.</i> Перспективи антиглобалізму в Україні .....	176

## **ДИНАМІКА ПРОСТОРУ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ПОТЕНЦІАЛ ТА ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ .....**

<i>Круглашов Анатолий.</i> Аналітичний та кадровий потенціал публічного управління в Україні: що (не) робити? .....	179
<i>Пірен Марія, Гонюкова Лілія, Пержун Володимир.</i> Мотивація громадян до політичної участі з метою попередження прийняття неефективних управлінських рішень .....	183
<i>Костенко Андріана.</i> Інструменти оцінки реформи децентралізації в Україні .....	187
<i>Недокус Ігор.</i> Місцеве самоврядування в Республіці Білорусь: боротьба за фінансову підтримку центру .....	189
<i>Равлик Ірина.</i> Особливості функціонування механізмів громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування в Україні .....	192
<i>Манчуленко Галина.</i> Результати реформи децентралізації влади в контексті перспектив консолідації демократії в Україні .....	195

<i>Антонюк Дмитро.</i> Використання громадських online-інструментів як чинник антикорупційного контролю на місцевому рівні: досвід для України .....	198
<i>Сабадаш Наталія.</i> Взаємодія органів влади з громадськістю в розробці і реалізації гуманітарної політики .....	202
<i>Бурега Василь.</i> Суперечності процесів децентралізації в Україні та можливі шляхи їх подолання .....	207
<i>Фетісов Олександр.</i> Етнонаціональний менеджмент в Україні: виклики сьогодення .....	210
<i>Шеленко Марія.</i> Соціальні медіа як засіб комунікації політичного лідера .....	214
<i>Бугай Діана.</i> Механізми і засоби реалізації молодіжної політики в Україні в контексті децентралізації влади .....	218
<i>Кольба Роман.</i> Державний реєстр виборців як інструмент управління виборчим процесом в Україні .....	221
<i>Магдюк Валерій.</i> Оцінка ризиків децентралізації влади в сучасній науці державного управління .....	226
<i>Романюк Роман.</i> Основні теоретичні підходи до вивчення ефективності публічного управління .....	230
<i>Мацюк Микола.</i> Досвід децентралізації влади в Польщі та особливості його вивчення .....	234
<i>Піців Марія.</i> Конкурсна процедура в структурі інституту присяги державного службовця європейських країн .....	238
<i>Лук'янець Денис.</i> Інституціональна природа консультативно-дорадчих інструментів участі в системі публічного управління України .....	243

*Ірина Цікул, к. політ. н.  
Чернівецький національний університет  
імені Юрія Федьковича  
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1579-3544>*

## **Гендерне квотування як маніпулятивна технологія на місцевих виборах 2020 р. в Україні**

Проблема використання маніпулятивних технологій в політиці на сьогоднішній день є достатньо актуальною як з теоретичної, так і з практичної точок зору, адже використання методів маніпулятивного впливу в різних сферах суспільного життя сприймається як належний процес розвитку і трансформації суспільних відносин. Сутність маніпуляції в політичній сфері полягає в застосуванні маніпулятивних технологій для досягнення цілей. Маніпулятивні технології носять переважно психологічний характер, їх використання спрямоване на зміну вже наявних у свідомості індивіда ідей, поглядів, думок, уявлень й орієнтацій.

Результатом політичної маніпуляції виступає формування установки, зокрема політичної. Установка є невід'ємною властивістю людини, оскільки індивід сприймає світ не безпосередньо, а опосередковано, тому, відповідно, такий стан не можна оцінювати як конструктивний чи деструктивний. У найбільш загальному вигляді установку можна інтерпретувати як «неусвідомлювану матрицю», через яку людина сприймає дійсність [7]. Установки в свідомості людини формуються постійно, це обумовлено потребами особистості та її життєвим досвідом. Маніпулятивні технології в даному контексті є тільки одним із небагатьох факторів, що впливають на формування установок [4]. Наслідки цього в політичній сфері можуть проявлятися у досить широкому діапазоні: від зміни політичних орієнтацій до готовності здійснювати певні політичні дії.

Маніпулятивні технології у сучасній політичній практиці інтенсивно використовуються для формування моделей сприйняття соціально-політичної реальності суспільством, а також моделей масової поведінки, розрахованих на підтримку стабільності існуючих політичних режимів і досягненні цілей

суб'єктів політичного управління [6]. Використання маніпулятивних технологій дозволяє досягти підтримки суспільством таких дій влади, які без використання спеціальних прийомів маніпуляції були б неприйнятними для суспільства. Таким чином, використання маніпулятивних технологій у політичній сфері цілком можна пояснити з позицій раціонального вибору ефективних методів досягнення політичних цілей.

Проблема практичного застосування маніпулятивних технологій також досі залишається актуальною, оскільки вони активно використовуються в різних сферах суспільного життя: соціальній, економічній, політичній і, навіть, в повсякденності. Особливу значущість маніпулятивні технології отримали в процесі передвиборчих кампаній.

25 жовтня 2020 року в Україні відбулися місцеві вибори. Нове виборче законодавство змінило правила проведення місцевих виборів, шляхом запровадження обов'язкової гендерної квоти та відповідальності за її недотримання. Так, відповідно до статті 219 Виборчого кодексу, «під час формування єдиного та територіальних виборчих списків організація партії повинна забезпечити присутність у кожній п'ятірці (місцях з першого по п'яте, з шостого по десяте і так далі) кожного виборчого списку чоловіків і жінок (не менше двох кандидатів кожної статі)» [1]. Таким чином, дана норма забезпечила вимогу представництва у виборчому списку партій не менше 40% представників однієї статі, однак такі гарантії законодавство надає тільки на етапі висунення кандидатів.

Метою введення обов'язкових гендерних квот є впровадження принципу пропорційного представництва чоловіків і жінок в органах влади, регулювання представництва жінок і чоловіків у виборчих списках партій і, як результат, забезпечення гендерного балансу в представницьких структурах влади регіонального та локального рівнів. Під гендерними квотами ми розуміємо встановлення певного співвідношення жінок і чоловіків у представницьких органах влади чи місцевого самоврядування. Тобто, це мінімальна кількісна норма участі у владних структурах, що застосовується до обох статей [3].

Даний інструмент забезпечення гендернозбалансованого представництва не є новим як для світової, так і для української практики. Вперше політика «позитивної дискримінації» у вигляді гендерних квот в Україні була запроваджена на місцевих виборах 2015 року. Зокрема, у статті 4 ЗУ «Про місцеві вибори» 2015 р. наголошувалось на тому, що «представництво однієї статі у виборчих списках в депутати місцевих рад у багатомандатних округах має становити не менше 30%» [5]. Однак, зауважимо, що Законом чітко не встановлювалась відповідальність за порушення даного положення, тобто наслідки його недотримання не передбачали відмову в реєстрації.

Запровадження обов'язкової гендерної квоти та забезпечення присутності у кожній п'ятірці виборчого списку партії чоловіків і жінок (не менше двох кандидатів кожної статі) можна вважати позитивною тенденцією для України. Однак, така ситуація з одного боку створює труднощі для політичних партій на етапі висунення кандидатів, а з іншого – відкриває безліч можливостей для маніпулювання, оскільки парламентарі у законі не використали всі запобіжники делегітимації гендерних квот. На думку координаторки руху ЧЕСНО В. Думанської, гендерні квоти важливі на етапі висунення кандидатів і подання списку до ТВК, а «потім можна подати “збалансований список”, прибравши з нього непотрібних кандидатів, зокрема й жінок, причому кількість тих, кого можна зняти, не обмежена» [2]. Тому вважаємо, що для ефективності гендерного квотування та мінімізації можливостей його використання як маніпулятивної технології, в Україні необхідним є також використання додаткових інструментів формування гендерної компетентності суб'єктів політичного процесу.

#### *Список використаних джерел*

1. Виборчий кодекс України. URL : [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20?find=1&text=%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0+4#w1\\_1](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20?find=1&text=%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0+4#w1_1)
2. Думанська В. Як партії оминають гендерні квоти на місцевих виборах-2020. URL : <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/10/7/7269111/>

**РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ:  
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ**  
.....

3. Карась Т. О., Оксамитна С. М. Гендерне квотування в Україні: громадська думка та досвід застосування. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. Том 187. Соціологічні науки. С. 39-47
4. Манипулирование личностью и массами / отв. ред. С.А. Зелинский. URL : <http://psyfactor.org/lib/zelin1.htm>.
5. Про місцеві вибори : Закон України від 1 січня 2016 р. № 595-19. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
6. Ротар Н. Застосування інструментів рейтингового оцінювання функціональності регіональних політичних еліт (на прикладі Чернівецької області). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2019. № 1 (97). С. 123–148.
7. Тутарашвили Р.Ю., Гущина Л.В. Манипуляции общественным сознанием в рамках политического дискурса: роль СМИ в манипулировании общественным сознанием, основные виды манипулятивных технологий. *Международный научно-исследовательский журнал*. 2015. № 3-2 (34). С. 85-86